

30 november 2023

Reisverslag Mongolië: natuurreis naar de mythische steppen

Auteur: Mark Kaptein

Over de reis

Reis	Natuurreis Mongolië: sneeuwuipaard en pallas' kat
Wanneer	September 2023
Aantal reizigers	10
Reisbegeleider	 Mark Kaptein <i>Semi-professionele natuurgids met specialiteit voor zoogdieren.</i>

Waarnemingen

- ✓ sneeuwuipaard
- ✓ pallas kat
- ✓ gevlekte bunzing
- ✓ Saiga antilope
- ✓ jufferkraanvogels, amoervalken, roodkeelnachtegalen, ...
- ✓ ...

In dit reisverslag ga je mee naar Mongolië met STARLING-gids Mark Kaptein en zijn reisgenoten. Hij beschrijft enthousiast de natuurreis die hij in september 2023 begeleidde: memorabele ontmoetingen met Prezwalskipaarden, nachtelijke tochten op zoek naar de pallaskat en de bijna mythische 'jacht' op twee sneeuwuipaarden. Geniet mee!

Mongolië: land van de Prezwalskipaarden

Op een regenachtige morgen begin september beginnen we onze natuurreis door Mongolië in Ulaanbaatar. Deze wat sombere hoofdstad is de thuis van bijna de helft van de Mongoolse bevolking en bovendien de koudste hoofdstad ter wereld. Lang blijven we niet in de stad: na een snelle stop rijden we de stad uit en de steppe op.

De komende week zal het uitzicht niet erg divers zijn, maar wel enorm imposant en uitgestrekt. Het Centrale en Oostelijke deel van Mongolie bestaat uit uitgestrekte grasvlaktes die in deze tijd van het jaar vol staan met schapen, koeien, paarden en kamelen. Hier en daar komen we nomadische inwoners tegen die leven van dit vee. Tijdens onze reis vragen we ons meermaals af hoe deze steppes eruit gezien moeten hebben toen er nog hoofdzakelijk wilde hoefdieren leefden.

Vandaag de dag zijn er nog zo'n 2,3 miljoen Mongoolse gazelles, zo'n 20 000 zwartstaartgazelles en rond de 8000 saiga-antilopes in Mongolië. De eerstgenoemde soort krijgen we al snel in redelijke aantallen te zien in Hustai Nationaal Park, onze eerste overnachtingsplaats.

| Op de uitgestrekte vlaktes van Hustai Nationaal Park kunnen we de Prezwalskipaarden dicht benaderen.

Dit park is redelijk jong en werd pas in 1993 erkend als beschermd nature reserve. Het werd voornamelijk opgericht om het ooit uitgestorven Prezwalskipaard te herintroduceren en te beschermen. Een succesverhaal, en we genieten dan ook de eerste middag in het park al van uitgestrekte vlaktes vol Prezwalskipaarden. We kunnen ze te voet zelfs redelijk dicht benaderen! Ook zien we hier Mongoolse gazelles, wapiti's (de Mongoolse variant van het Europese edelhert), marmotten, steenarenden, amoervalken op trektocht en de eerste steppe-arenden.

Tijdens mijn korte prospectie naar dit park, voor de groep arriveerde, slaagde ik erin hier ook wolven te zien. Met de groep was onze tijd helaas te beperkt en kwamen we niet verder dan heel verse sporen. Wel bestaat de volgende ochtend in het park uit mooie waarnemingen van (opnieuw) amoervalken, steenarenden, monniksgieren, alpenkraaien, oriental honey buzzards, Prezwalskipaarden, wapiti's en een corsac fox.

Onverwacht spektakel: wel 3.000 kraanvogels vliegen over ons heen!

Op de terugweg van Hustai NP zoeken we naar jufferkraanvogels. Daardoor belanden we onverwacht in een spektakel waarbij zeker 2 tot 3000 kraanvogels over ons heen vliegen en vlakbij in een veldje landen. Een fantastische ervaring voor iedereen! Deze imposante vogels vliegen recht over de Himalaya en verzamelen hier in grote aantallen om richting het zuiden te gaan.

© Ed Opperman

Eindeloze vlaktes met pallaskatten

Na een avond bijkomen van de eerste indrukken en een overnachting in de hoofdstad, gaan we de volgende dag alweer vroeg op pad richting het zuidoosten. Vandaag is een pittige reisdag, maar tijdens de lunchpauze maken we tijd om even vogels te kijken. In een kleine oase middenin de boomloze steppe is een heel bijzonder waarneming ons deel: we zien er de rufous-bellied woodpecker, die in heel Mongolië nog maar 5 keer eerder werd waargenomen!

Na deze spectaculaire sighting doorkruisen we verder de steppes. Na zonsondergang bereiken we een authentiek research camp, onze uitvalsbasis voor de komende dagen. We wanen ons helemaal alleen op de steppe: behalve een piepklein dorpje vlakbij is hier eigenlijk niets. Enkel gras, wind en op de vlakte enkele rotspartijen die pallaskatten zouden moeten verbergen.

De volgende 3 dagen gaan we 's morgens en 's avonds op zoek naar deze mysterieuze kat. Uiteindelijk noteren we waarnemingen van 5 verschillende pallaskatten in hun natuurlijke habitat. Enkele keren kunnen we enorm dichtbij komen. Ook zien we interactie tussen twee corsac foxes en een pallaskat, waarbij de eerstgenoemde de kat mobde (op dezelfde manier als hoe kleine vogeltjes dit doen bij grote roofvogels).

We zien pallaskatten in interactie met corsac foxes, een rode vos en heel veel jerboa's. En de hoofdprijs: een marbled polecat!

Op twee avonden nemen we na het voortreffelijke diner – bereid door de vrouw van onze lokale gids – de spotlights mee voor een rondje lampen op de steppe. Naast tientallen corsac foxes, een enkele rode vos en heel veel jerboa's treffen we op de tweede avond de hoofdprijs. Een soort die onze lokale gids nog niet eerder zag in dit gebied én die we mooi op de foto konden zetten: de marbled polecat!

Overdag en tussendoor laten we ons betoveren door het uitgestrekte landschap en de vogelrijkdom van het gebied. Zo spotten we zeer veel upland buzzards, steppe-arenden en Mongolian larks. Een paar avian highlights zijn ook nog de goudlijster, oehoe, sakervalk en roodborstnachttegaal. Overdag zien we ook nog kleine zoogdieren, zoals het voornaamste voedsel van de pallaskat: de brandt's vole en enkele gerbils. Een leuke verrassing is de wezel die tijdens een van de vroege ochtenden rond het kamp loopt.

Op de terugweg van de oostelijke steppes overnachten we in het kleine, maar mooie [Gun Galuut nature reserve](#). We genieten er van wat rust in een traditionele yurt, een goed diner én een ochtendje vogelen dat o.a. sakervalk, white naped crane en steenarenden oplevert.

Spannende 'jacht' op de sneeuwluipaard

Van het vlakke oosten van Mongolië nemen we een binnenlandse vlucht naar het westen. Hier is het landschap radicaal anders: veel droger, rotsachtiger en er zijn bergen. Een welkome afwisseling na de eindeloze steppes. En natuurlijk betekent een nieuwe habitat ook nieuwe soorten. In dit gebied verblijven we maar 3 volle dagen, dus gaat de focus vanaf het eerste moment vol op onze main target: de sneeuwluipaard.

Onderweg naar het basiskamp voor de komende nachten zien we in de verte saiga-antilopes, een soort die we de laatste ochtend hier nog veel beter zullen zien. De volgende dagen rijden we elke ochtend diep de bergen in om de hele dag een vallei te scannen met scopes en verrekijkers. Een lekkere lokale lunch ter plekke geeft ons energie en tijdens de middaguren verkennen we de valleien en gaan we hiken.

De eerste dag zagen we zo de ibex, lammergeier, altai snowcock en steenarend. Omdat er geen teken van sneeuwluipaarden te bekennen is, bezoeken we de tweede dag een andere vallei. Hier ontdekte een local die naar wilde uien zocht vorige week nog een vrouwtjes sneeuwluipaard met 3 kleine cubs. Gedurende de dag zien we vele pica's, een aantal van ons zien een henderson ground jay. Een jagende hermelijn zorgt voor enorm goede fotografiekanalen.

© Ed Opperman

Plots klinkt een panische schreeuw door de radio. Eén van de lokale trackers heeft twee sneeuwluipaarden gevonden! Maar niet in de buurt waar wij ons bevinden ...

Tot plots, aan het eind van de middag, de rust wordt verstoord. Zo'n uurtje voor zonsondergang klinkt een panische schreeuw door de radio. Eén van de lokale trackers heeft twee sneeuwluipaarden gevonden! Alleen zitten ze vrij ver weg van waar wij ons bevinden.

Maar omdat deze soort zo moeilijk te spotten is, zetten we alles op alles om ze nog voor het donker te kunnen waarnemen.

Met 3 jeeps racen we door de vallei ons basecamp. Ironisch genoeg zijn net in dat gebied de luipaarden gezien. Na 40 minuten rijden springt een van de spotters uit de jeep en wijst naar een plek op de berg. Snel maken we de spottingscopes klaar en richten we op de bergwand. Na ongeveer 10 minuten kijken kunnen de lokale gids, ikzelf en een van de deelnemers de sneeuwlui paarden met moeite zien liggen op de berghelling in de zon. Maar de afstand is groot en het zicht slecht, waardoor de rest van de groep ze niet ziet.

We besluiten om dichterbij te rijden, maar het wordt een race tegen het licht en het weer. We zien onderweg nog black tailed gazelles die voor de jeeps de weg oversteken. Precies wanneer we bij een locatie komen vanwaar we de sneeuwlui paarden beter kunnen zien, steekt er een storm op en begint het te regenen. Het schemerlicht maakt het extra lastig om de katten terug te vinden. We vinden nog een van de katten terug, maar het dier verdween meteen weer achter een rots. En daarmee is deze *sighting* helaas afgelopen.

Wanneer we eindelijk op een plek met beter zicht aankomen, steekt er een storm op en begint het te regenen

Behalve veel frustratie en adrenaline levert deze race naar de snow leopard voor de meeste deelnemers niks op. Dit hoort natuurlijk bij wildlife watching en achteraf kijken alle deelnemers hierop terug als een mooi avontuur, maar op het moment zelf wordt het wel erg spannend: we hebben nog één dag de kans ...

De laatste dag heeft het flink gesneeuwd en hangt er een dikke mist in de vallei waar de avond daarvoor het vrouwtje met de subadults gezien werd. Vol goede moed trekken we weer omhoog de bergen in. Daar is veel leven vandaag: argali's grazen op de helling en ibexen lijken meer algemeen dan de vorige dagen. Het is koud en bewolkt, ideaal weer voor sneeuwlui paarden om gedurende de dag actief te zijn.

En ja! Rond 10 uur komt al het verlossende geschreeuw door de radio: onze lokale gids Ogi heeft een sneeuwlui paard gespot! Ook al is het dier vrij veraf, het laat zich meer dan 5 minuten lang bewonderen terwijl het tegen een open bergwand naar boven klimt. Eenmaal boven op de berg blijft de sneeuwlui paard nog even op de top verpozen, om dan te verdwijnen aan de andere kant van de richel. Emoties en blijdschap vullen de groep en we brengen de rest van de dag in dezelfde vallei door in de hoop dat de kat zich nog eens laat zien.

Dat gebeurt niet, maar onze spotter wijst ons wel nog op twee wolven en in de middag cirkelen we steenarenden en lammergieren over de vallei. De laatste ochtend in het westen van Mongolië brengen we door met een groep saiga-antilopen. We zien ook noemenswaardige vogels, waarbij we de pallas sand grouse en zwarte wouw enorm mooi in actie zien.

Na een enerverende laatste week nemen we een binnenlandse vlucht terug naar Ulaanbaatar. Tijdens onze laatste volle dag splitsen we ons reisgezelschap op: een deel bezoekt het natuurhistorisch museum, anderen gaan vogels kijken rond de Tuul-rivier vlakbij het hotel.

En zo eindigt een schitterende reis naar een bijzonder land met intrigerende culturen en waanzinnig coole diersoorten. Veel dank aan onze lokale gidsen, Bogi en Ogi, en aan de gehele groep die deze reis onvergetelijk heeft gemaakt!

© Mark Kaptein

